

Marts 2023

Politikpapir: Hurtig udfasning af gas til opvarmning

Mere end et år efter Ruslands invasion i Ukraine mangler Danmark stadig en ambitiøs plan for en hurtig udfasning af olie- og gasfyr. Rådet for Grøn Omstilling præsenterer her er en række forslag til, hvordan udfasningen kan accelereres. Den består af fire hovedpunkter:

1. Sæt en endelig slutdato for udfasning af alle fossile fyr i Danmark til senest 2028
2. Aftal præcise virkemidler for en hurtig udrulning af fjernvarme
3. Lav et nationalt forbud mod installation og salg af nye fossile fyr fra senest 2025
4. Undgå at konvertering af fossile fyr leder til biomasseafbrænding

Udrulningen går for langsomt

I [Klimaaftalen om Grøn Strøm og Varme](#) fra juni 2022 blev flere initiativer præsenteret, og aftalepartierne lovede blandt andet, at der fra 2035 ikke længere skal være boliger i Danmark, der opvarmes af gasfyr. Aftalepartiernes ambition var, at Danmark senest i 2030 vil være 100 pct. forsynet med grøn gas. Det kræver, at omkring 400.000 husstande, der er opvarmet med olie- og gasfyr, skal have ny varmforsyning. Men det går alt for langsomt med at sikre en hurtig udrulning af fjernvarmen og med at installere individuelle varmepumper i yderområderne. Hver eneste måned, der spildes med at lægge en klar plan for omstillingen, er kostbar.

Krigen i Ukraine er ikke slut, og vi har brug for et hurtigt skift væk fra fossilgas, så vi er bedre stillet allerede til næste vinter. Chefen for det Internationale Energiagentur, IEA, Fatih Birol, har for nylig advaret mod, at det vil være *“risikabelt at være for overmodig i forhold til næste vinter”*. Selvom gaspriserne er faldet igen i det seneste måneder, fordi vinteren har været mild, og de europæiske gaslagre er blevet fyldt op, så er der risiko for at ende i en forsyningskrise næste vinter.

De valg, vi tager nu, bliver vigtige for, hvordan den fremtidige varmforsyning kommer til at se ud. Varmeplanlægningen skal sikre, at fjernvarmen bliver udrullet alle de steder, hvor det giver samfundsøkonomisk mening.

Borgerne skal have klar besked

Den nye regering har endnu ikke nedsat [den nationale energikrisestab \(NEKST\)](#), der skulle sikre hurtigere handling på blandt andet fjernvarmeudrulningen. Jo længere vi venter med at give borgerne besked, om hvorvidt de kan blive tilsluttet fjernvarmen, des

mindre koordineret og optimeret bliver varmeplanlægningen. Boligejere med gasfyr modtog inden udgangen af 2022 et brev, der skulle give klar besked, om de ville få mulighed for tilslutning til fjernvarme. 40% af brevene indeholdt dog en besked om, at det kræver yderligere analyser for at afklare, om de kan få tilbudt fjernvarme. Den manglende klare besked skaber usikkerhed. Den forplanter sig også til [salget af varmepumper](#). I 2022 var Danmark et af de lande i EU, hvor stigningen i varmepumpesalg var mindst.

Stop salg af nye fossile fyr

Et vigtigt signal at sende er at stoppe salget af nye fossile fyr hurtigst muligt i Danmark, så borgerne ikke binder sig til et dyrt, fossilt gasfyr de næste mange år. Allerede sidste sommer lovede regeringen at finde en model for stop for nyinstallation af olie- og gasfyr inden november 2022, men der er intet sket. Det er uholdbart. Gasfyr har typisk [en levetid på cirka 20 år](#), og regeringen har sat et mål om [klimaneutralitet i 2045](#), så det giver rigtig god mening at stoppe for nysalg af fossile olie- og gasfyr senest i 2025.

Anbefalinger

I Rådet for Grøn Omstilling peger vi på fire hovedpunkter, der skal sikre en hurtig udfasning af fossilgas til opvarmning og understøtte en fremsynet grøn omstilling af fjernvarmesektoren. Vi bør fremrykke målet for udfasning af gas til opvarmning, prioritere virkemidler til at sikre hurtig og effektiv udfasning og sætte ambitiøse krav til udfasning af fossile fyr. Samtidig er det vigtigt at undgå et nyt lock-in til mere biomasseafbrænding, der fører til høje CO₂-udledninger og øget luftforurening.

Danmark udleder i dag op imod 20 mio. tons CO₂e på grund af afbrænding af biomasse, og dette problem bør adresseres parallelt med udfasningen af olie- og gasfyr. Det er her vigtigt at forberede den næste generation af fjernvarme. [Klimarådet](#) har beregnet, at den samfundsøkonomisk dyreste løsning er en model med højtemperaturfjernvarme med biomasse, som vi pt. har mange steder i Danmark, mens lavtemperaturfjernvarme (inklusive anvendelse af overskudsvarme) er den bedste løsning rent samfundsøkonomisk.

1) Fremrykning af mål for udfasning af gas til opvarmning til senest 2028

- Datoen for udfasning af gasfyr i danske boliger bør fremrykkes til senest i 2028. Samtidigt skal der også sættes krav til udfasning af fossilgas til fjernvarme i senest 2028 - bortset fra til brug i spidslastsituationer.

2) Klare virkemidler til en hurtig og effektiv udfasning af gas til opvarmning

- Borgere med olie- og gasfyr skal have endelig afklaring, om de vil få mulighed for tilslutning til fjernvarme senest 1. juni 2023. Dette er også en forudsætning for

overholdelsen af målsætningen om, at kommunerne skal have godkendt projektforslag for fjernvarme inden udgangen af 2023.

- Sideløbende og i sammenhæng med projektkodkendelserne af netudvidelser for fjernvarmen, skal der tages stilling til nedlukning af netstrækninger for gas. Regeringen skal derfor sikre, at Evida i 2023 fremlægger planer, der sigter på nedlægning af netstrækninger for fossilgas senest i 2028.
- Flere parter melder, at der er flaskehalse for udbygningen af fjernvarme. Regeringen skal derfor pålægges at undersøge dette og i samarbejde med kommunerne at lægge en klar plan for en hurtig udrulning. Man bør i første række prioritere de bynære områder, udvidelse af eksisterende fjernvarmeområder og udnyttelse af overskudsvarme.
- Udsæt større anlægsprojekter, så der kan frigøres mere arbejdskraft og økonomisk råderum til at accelerere fjernvarmeudrulningen. Dette arbejde bør den nationale energikrisestab afklare hurtigst muligt, så der ikke sættes nye anlægsprojekter i gang, der ikke er strengt nødvendige i forhold den grønne omstilling af energisektoren.
- Tilbud om midlertidige løsninger for olie- og gasfyr, der bryder sammen, mens man venter på fjernvarmen. Det kan være andre parter, der ejer de midlertidige løsninger - f.eks. forsyningsselskabet. De midlertidige løsninger kunne være varmepumper på abonnement, hybrid-varmepumper (med brugte gasfyr) og luft-luft-varmepumper i rum, man opholder sig meget i. Der skal ydes økonomisk støtte til midlertidige løsninger, der sikrer økonomisk udsatte borgeres mulighed for at benytte disse løsninger uden startomkostning. Midlertidige løsninger kan sikre her-og-nu-reduktioner, da man ikke skal vente med at udskifte sit gasfyr, indtil fjernvarmen kommer.
- Genindførelse af tilslutningspligten til fjernvarme (fx i form af en ”ja tak-ordning”) i byerne, så husstande også tilslutter sig fjernvarmen, når den kommer. Alternativt skal fjernvarmeselskaberne stille en anden garanti for afsætning.
- Øg bevillinger til fjernvarmepuljen og afkoblingsordningen på finansloven for 2023, så disse ordninger ikke løber tør for midler i 2023 og 2024. Lav gerne en differentiering, så lavindkomsthusholdninger kan få det fulde beløb på hhv. 20.000 kr. i fjernvarmepuljen og 8.000 kr. i afkoblingsordningen. Aftrap støtten progressivt med stigende indkomst, da det må antages, at folk med højere husstandsindkomst kan løfte en større del af byrden selv. Dermed kan bevillingerne også strække længere.
- Revision af tilskudssystemet for varmepumper, hvor tilskud i stedet målrettes midlertidige løsninger og økonomisk udsatte borgere uden for områder udpeget

til kollektiv varmforsyning. Det nuværende system har stort dødvægtstab og giver anledning til stop/go-effekt på markedet.

3) Forbud mod salg af nye fossile fyr

- Vedtagelsen af EU's nye Bygningsdirektiv og Ecodesign-forordningen i 2023 åbner op for et forbud mod installation og salg af nye fossile fyr. Her skal Danmark gå foran med en ambitiøs holdning og enten indføre et nationalt forbud med virkning senest i 2025, eller sætte en høj afgift på nye fossile fyr.
- I RePowerEU har EU-Kommissionen allerede foreslået, at der ikke må komme fossile fyr på markedet fra 2029, og lande som Holland og Tyskland er endnu mere ambitiøse. Det Internationale Energiagentur peger på et [stop for salg af fossile senest fra 2025](#).

4) Undgå at konvertering af fossile fyr leder til biomasseafbrænding

- Undgå at udfasningen af naturgas i varmesektoren fører til et øget biomasseforbrug gennem individuel brændefyring eller i nye biomassekedler i fjernvarmesektoren.
- Regeringen bør lave en regulering, så mængden af biomasse i kraftvarmesektoren ikke stiger, men gradvist udfases. RGO har tidligere fremlagt et [positionsrapport](#), der skitserer, hvordan Danmark kan udfase al afbrænding af fast træmasse i kraftvarmesektoren senest i 2035.
- Fjern de direkte og indirekte subsidier til afbrænding af biomasse, hvilket også vil gøre det mere økonomisk attraktivt for fjernvarmeselskaber at udskifte biomassefyr til elkedler kombineret med energieffektive varmepumper og installation af sol- og vindenergi i lokalområdet.
- Giv støtte til energirenoveringer af den ældre boligmasse, så man kan spare på energiforbruget og samtidig fremskynde omstillingen fra højtemperaturfjernvarme til den næste generation af lavtemperaturfjernvarme.